Eiropas Parlaments
2019-2024

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2023/2066(INI)

28.9.2023

ATZINUMS

Sniegusi Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Nodarbinātības un sociālo lietu komitejai

par bērnu un viņu ģimeņu nevienlīdzības mazināšanu un sociālās iekļautības veicināšanu krīzes laikā
(2023/2066(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Ewa Kopacz*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Nodarbinātības un sociālo lietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. konstatē, ka krīzes nav dzimumneitrālas, ka sociālā un dzimumu nevienlīdzība visā ES ir saasinājusies vairāku secīgu krīžu rezultātā, piemēram, COVID-19 pandēmijas ietekme, agresijas karš pret Ukrainu, ar klimata pārmaiņām saistītas katastrofas un pašreizējais dzīves dārdzības un enerģijas izmaksu pieaugums, un ka tās ir negatīvi ietekmējušas bērnu un viņu ģimeņu dzīves apstākļus, ienākumus un piekļuvi nodarbinātībai, veselības aprūpei, izglītībai un prasmēm, mājokļiem, pamatprecēm un pakalpojumiem, kā arī aprūpei un sociālajiem pakalpojumiem, tādējādi ietekmējot arī viņu vispārējo labbūtību;

2. uzskata, ka tā sauktie stingras taupības pasākumi (tostarp sociālā atbalsta bērniem un ģimenēm būtiska samazināšana, bezdarba pieaugums, nestabilas nodarbinātības masveida izmantošana un nodokļu palielināšana) un budžeta samazināšana, reaģējot uz 2008.–2013. gada finanšu krīzi, ir palielinājuši nevienlīdzību un veicinājuši bērnu dzīves apstākļu pasliktināšanos;

3. uzsver, ka pašreizējā dzīves dārdzības krīze ir nopietni apdraudējusi sieviešu iztiku, veselību un labbūtību, radot risku, ka viņas un viņu ģimenes nevarēs piekļūt mājokļiem, ierobežojot viņu pirktspēju un spēju nodrošināt pārtiku, kā arī palielinot enerģētisko nabadzību, sociālo atstumtību un nevienlīdzību; uzsver, ka sievietes un bērni, kas piedzīvo intersekcionālo diskrimināciju, saskaras ar papildu šķēršļiem piekļuvē sociālajiem pamatpakalpojumiem; uzsver, ka īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai novērstu aizspriedumu un iesakņojušos stereotipu sekas saistībā ar piekļuvi šiem pakalpojumiem, kā arī novērstu vecāku nabadzības sekas, kas izraisa bērnu nabadzību; uzsver, ka ieguldījumi sieviešu atbalsta pasākumos uzlabo arī viņu bērnu dzīves apstākļus; šajā sakarā norāda, ka vientuļie vecāki ir pakļauti lielākam krīzes izraisītas nabadzības riskam un, visticamāk, to nodos no paaudzes paaudzē, un ka viena vecāka ģimenēs 85 % gadījumu ģimenes galva ir sieviete; aicina dalībvalstis atbalstīt enerģijas, transporta un citu pirmās nepieciešamības preču cenu uzraudzības pasākumus, lai samazinātu dzīves dārdzības pieauguma ietekmi, jo īpaši uz sievietēm, bērniem un viņu ģimenēm;

4. atgādina, ka COVID-19 pandēmija ir radījusi problēmas bērniem — sevišķi tiem, kas atrodas neaizsargātās situācijās —, izjaucot viņu ikdienas ritmu un sociālos sakarus, un ir saasinājusi jau pastāvošo dzimumu nevienlīdzību, jo īpaši neapmaksāta aprūpes darba un darba un privātās dzīves nelīdzsvarotības pieaugumu, un radījusi dubultu slogu daudzām sievietēm, kurām bieži ir garākas maiņas darbā un kuras veic papildu neformālo aprūpi mājās[1]; norāda, ka krīzes laikā sievietes, it sevišķi tās, kuras piedalās darba tirgū, nesamērīgi ietekmē viņu sociālekonomiskie apstākļi, kā tas notika COVID-19 krīzes laikā, kad 42 % sieviešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem, 34 % sieviešu vecumā

[1] Eiropas Parlamenta 2022. gada 5. jūlija rezolūcija par virzību uz kopīgu Eiropas rīcību aprūpes jomā (OV C 47, 7.2.2023., 30. lpp.).

no 25 līdz 39 gadiem un 27–29 % sieviešu vecumā no 40 līdz 54 gadiem un no 55 gadiem un vecākām nebija iespēju veikt apmaksātu profesionālo darbību, kā viņas to vēlējās[2]; atzīmē, ka nesamērīgi liels slogs gulās uz sievietēm, kuras strādāja attālināti un kuru dzīvi apgrūtināja nepieciešamība apvienot darbu, bērnu aprūpi un mājsaimniecības pienākumus; uzskata, ka COVID-19 krīzes sekas ietekmēja bezdarba līmeni dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz sievietēm; tādēļ uzskata, ka, meklējot risinājumus šai situācijai, būtiski ir pievērsties sieviešu nabadzības dimensijai; uzsver, ka tādas krīzes kā COVID-19 pandēmija ir saasinājušas jau pastāvošo nevienlīdzību, arī pakalpojumus saistībā ar seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītām tiesībām (*SRHR*), vai ir radījušas kritisku situāciju piekļuvē *SRHR*;

5. uzsver, ka klimata pārmaiņas nesamērīgi ietekmē sievietes, jo viņas mazāk spēj reaģēt uz klimata, dabas un vides katastrofām, ko izraisa nevienlīdzīga piekļuve resursiem, izglītībai, darba iespējām, kā arī dominējošās sociālās un kultūras normas un daudzveidīgā intersekcionālā diskriminācija, ar ko viņas saskaras[3]; norāda, ka klimata krīze un tās ietekme jau pašlaik saasina šo nevienlīdzību un tā tas būs arī nākotnē;

6. atzīmē, ka centieni izveidot patiesi vienlīdzīgu sabiedrību, tostarp dzimumu līdztiesības politika, krīzes laikā bieži vien ir nepietiekami; aicina dalībvalstis piešķirt prioritāti tādai politikai un ieguldījumiem, kuri vērsti pret šādu krīžu negatīvo ietekmi uz bērniem, sievietēm un viņu ģimenēm, tostarp tādiem, kas nodrošina piekļuvi kvalitatīviem aprūpes, izglītības, veselības aprūpes vai mājokļu pakalpojumiem un aizsargā ar dzimumu saistītā vardarbībā cietušos; uzsver sistemātiskas dzimumu perspektīvas nozīmi šo problēmu un to atšķirīgās ietekmes analīzē un visaptverošu un taisnīgu risinājumu meklēšanā; atzīmē COVID-19 pandēmijas sociālekonomisko ietekmi un no tās izrietošo visu veidu vardarbības pret sievietēm pieaugumu, kā dokumentēts dažādos vairāku dalībvalstu ziņojumos COVID-19 ierobežojumu laikā un pēc tiem, kas atklāja satraucošu vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības, arī fiziskas, psiholoģiskas un kibervardarbības pieaugumu; norāda, ka tas skar un apdraud arī bērnus; norāda uz dažu mazāk aizsargātu kategoriju, piemēram, sieviešu patvēruma meklētāju un LGBTQIA+ kopienas pakļautību riskam kļūt par vardarbības upuriem; uzsver, ka jāpalielina visi resursi — gan publiskie, gan privātie — , lai risinātu situācijas, kas apdraud bērnus, jauniešus, vecāka gadagājuma cilvēkus, cilvēkus ar invaliditāti, un atbalstītu nabadzības riskam pakļautās grupas; aicina stiprināt Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), lai par prioritāti izvirzītu cīņu pret nabadzību un sociālo atstumtību; uzsver, ka jāpalielina finansējums darbībām, kuru mērķis ir novērst un apkarot ar dzimumu saistītu vardarbību atbilstīgi programmas "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" *Daphne* sadaļai;

7. norāda — lai mazinātu šo nevienlīdzību un veicinātu sociālo iekļaušanu, būtiski ir izskaust visu veidu diskrimināciju, nodrošināt ilgtermiņa politiku un pakalpojumus, kas sekmē piekļuvi pienācīgām darbavietām un taisnīgām algām, izskaust atalgojuma un pensiju atšķirības, aizsargāt pret daudzajiem nabadzības un sociālās atstumtības cēloņiem, sekmēt vienlīdzīgas iespējas vecākiem atgriezties darbā un veicināt darba un privātās dzīves līdzsvarošanas pasākumus, tostarp visiem vienlīdzīgu piekļuvi cenas

[2] Eiropas Parlamenta Sabiedriskās domas uzraudzības nodaļa, "*Flash Eurobarometer 2022 – Women in times of COVID-19*", 2022. gada marts.
[3] Eiropas Parlamenta 2023. gada 15. februāra rezolūcija par ES prioritātēm ANO Sieviešu statusa komisijas 67. sesijā (OV C 342, 6.9.2022., 276. lpp.).

ziņā pieejamiem un kvalitatīviem bērnu aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem un vienlīdzīgu aprūpes, mājsaimniecības un bērnu aprūpes pienākumu sadali starp vecākiem ģimenēs; norāda, ka agrīnā pirmsskolas izglītība kā kvalitatīvas un profesionālas bērnu aprūpes sastāvdaļa ne tikai dod iespēju vecākiem strādāt, bet arī sekmē bērna sociālo un psiholoģisko attīstību; aicina dalībvalstis censties panākt vispārēju veselības apdrošināšanu, kā to noteikusi PVO, un nodrošināt pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpi visām sievietēm;

8. atgādina, cik svarīgi ir vienlīdzīgi sadalīt aprūpes pienākumus mājās, jo tas ļauj sievietēm, kuras veic aprūpes pienākumus, tikt labāk pārstāvētām darba tirgū un uzlabot viņu dzīves apstākļus un sociālo iekļautību; novēro, ka dzimumu stereotipi un normas, kas saistītas ar aprūpes pienākumu sadali, ne tikai attur vīriešus no pilnvērtīgas līdzdalības vecāka dzīvē un aprūpē plašākā nozīmē, bet arī kaitē sievietēm un viņu labbūtībai un kavē viņu karjeras izaugsmi[4]; norāda, ka personām ar aprūpes pienākumiem vajadzētu būt arī tiesībām pieprasīt elastīgu darba laika režīmu darbā, piemēram, darba laika saīsināšanu, elastīgu darba laiku un tāldarbu; uzsver, ka darba un privātās dzīves pienācīga līdzsvara iedibināšanas pasākumi ir svarīgi, lai nodrošinātu aprūpes pienākumu vienlīdzīgu sadalījumu sieviešu un vīriešu starpā un novērstu ienākumu un nodarbinātības atšķirības; norāda, ka darba un privātās dzīves līdzsvara panākšana ir atkarīga no kvalitatīvu aprūpes pakalpojumu pieejamības un pieņemamības cenas ziņā;

9. atgādina — ES 27 dalībvalstīs 2021. gadā 27,9 % sieviešu vecumā no 25 līdz 49 gadiem, kuras nebija daļa no darbaspēka, norādīja, ka galvenais iemesls, kāpēc viņas nemeklē darbu, ir tas, ka viņām jāaprūpē bērns vai pieaugušais, kam nepieciešama aprūpe[5]; norāda, ka sieviešu nodarbinātības pieaugums veicinās arī to problēmu risināšanu, kas izriet no ES iedzīvotāju novecošanās, un uzlabos dalībvalstu ekonomisko stabilitāti; atgādina, ka dzimumu nelīdzsvarotība aprūpē un nodarbinātībā var izraisīt dzimumu nevienlīdzību pensiju ziņā un lielas nabadzības līmeņa atšķirības vecumdienās; norāda, ka piekļuves darba tirgum trūkums un ienākumu nevienlīdzība vairāk ietekmē ģimenes ar bērniem; atzīmē, ka, lai gan vīriešu un sieviešu bez bērniem nodarbinātības līmeņa procentuālā atšķirība ir 1 %, tiem, kuriem ir bērns, kas jaunāks par sešiem gadiem, šī atšķirība ir 21 % un pieaug līdz 37 % tiem, kuriem ir trīs bērni[6]; uzskata, ka viena vecāka ģimenes, it īpaši tās, kurās ģimenes galva ir vientuļā māte, ir pakļautas lielākam nabadzības vai sociālās atstumtības riskam (42,1 % salīdzinājumā ar 29,6 % ģimenēs ar diviem pieaugušajiem un trim vai vairāk bērniem), kas ir saistīts ar nabadzības feminizēšanos, to sieviešu nesamērīgi lielo īpatsvaru, kuras strādā nestabilu darbu un nepilnas slodzes darbu, nesamērīgo laiku, ko sievietes pavada zemu atalgotā darbā, pārtraukumiem sieviešu profesionālajā dzīvē, lai aprūpētu bērnus vai citus ģimenes locekļus, un atšķirību vīriešu un sieviešu darba samaksā[7]; uzsver — kā norādīts

[4] Eiropas Komisija, "Sieviešu situācija darba tirgū", skatīts 2023. gada 2. oktobrī.
[5] *Eurostat*, datubāzes tabula LFSA_IGAR, "*Inactive population not looking employment by sex, age and main reason – Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons – from 15 to 64 years old*" ("Neaktīvie iedzīvotāji, kas nemeklē darbu, sadalījumā pēc dzimuma, vecuma un galvenā iemesla — pieaugušo ar invaliditāti vai bērnu aprūpe un citi ģimenes vai personīgi iemesli — vecumā no 15 līdz 64 gadiem"), pēdējo reizi atjaunināta 2023. gada 14. septembrī.
[6] *Eurofound*, "*Living and working in Europe 2021*" ("Dzīve un darbs Eiropā 2021. gadā"), Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2022. gada 9. maijs, 73. lpp.
[7] *Eurostat*, "1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion", ("1 no katriem 4 bērniem ES ir pakļauts nabadzības vai sociālās atstumtības riskam"), 2021. gada 28. oktobris.

darba un privātās dzīves līdzsvara tiesību aktos saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru — priekšlikuma par papildu pasākumiem vecāku un aprūpētāju aizsardzībai pret diskrimināciju un atlaišanu svarīgo nozīmi; mudina veicināt to, lai ar ģimeni saistītus atvaļinājumus un elastīgus darba apstākļus abi dzimumi izmantotu līdzīgi,

10. aicina dalībvalstis izveidot visaptverošu noteikumu kopumu, kas aizliedz izplatīto praksi darba intervijās jautāt sievietēm par viņu grūtniecības iestāšanās iespējamību vai par to, vai pieteikšanās darbam laikā viņas ir stāvoklī; uzsver, ka tas ir uzmākšanās darbavietā veids, un iebilst pret spiedienu, ko tas rada strādājošām mātēm;

11. uzsver sieviešu lielo ieguldījumu nodarbinātības, kultūras, izglītības, zinātnes un pētniecības jomā; atzīst, ka trūkstot ieguldījumiem saimnieciskās un kultūras darbībās un to atbalstam, ir ievērojami pasliktinājušies to sieviešu dzīves apstākļi, kuras strādā kultūras un mākslas jomā, kā arī mikrouzņēmumos un mazajos lauksaimniecības un lauku uzņēmumos;

12. uzskata, ka sievietes ir vairāk pakļautas nabadzībai nekā vīrieši un ka sieviešu nabadzības novēršana ir ne vien svarīga pati par sevi, bet arī būtiska centienos mazināt bērnu nabadzību; atgādina, ka menstruālās nabadzības periods, kas attiecas uz ierobežotu piekļuvi higiēnas precēm, Eiropā skar aptuveni katru desmito sievieti; uzsver, ka kauns, neārstētas sāpes menstruāciju laikā un diskriminējošas tradīcijas izraisa to, ka meitenes vairāk kavē skolu un sievietes — darbu; uzsver, ka izpratne par saikni starp menstruālo higiēnu un māšu saslimstību, mirstību un neauglību, STI/HIV un dzemdes kakla vēzi ir būtiska, lai novērstu nevienlīdzību veselības jomā, un tā var atbalstīt agrīnu atklāšanu un glābt dzīvības; norāda, ka 2021. gadā 24,4 % bērnu (līdz 18 gadu vecumam) ES (19,8 miljoni) bija pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam; atzīmē, ka dažās valstīs šis rādītājs pārsniedz 30 %; uzskata, ka bērniem, kuri aug nabadzībā, ir grūtāk gūt panākumus skolā, saglabāt veselību un pilnībā izmantot savu potenciālu vēlāk dzīvē; norāda, ka sociālie ieguldījumi individuālajās spējās bērnu agrīnajā vecumā dod īpašu labumu bērniem no nelabvēlīgas vides; uzskata, ka saskaņā ar ANO Konvenciju par bērna tiesībām, kuru parakstījušas visas ES dalībvalstis, visiem bērniem ir jābūt tiesībām uz izglītību, veselības aprūpes pakalpojumiem, mājokli un aizsardzību, atpūtu un brīvo laiku un sabalansētu uzturu, kā arī tiesībām piedalīties ar viņiem saistītu lēmumu pieņemšanā un saņemt aprūpi ģimeniskā vidē;

13. atzinīgi vērtē ES Aprūpes stratēģiju un Barselonas mērķrādītāju pārskatīšanu attiecībā uz agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, kas ir svarīgi sieviešu līdzdalības darba tirgū virzītājspēki; norāda, cik svarīga ir šāda kvalitatīva agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe, cīnoties pret nevienlīdzību un sociālajiem šķēršļiem bērniem un viņu ģimenēm[8]; aicina izstrādāt rīcībpolitikas, programmu un ieteikumu kopumu, kā arī veikt ieguldījumus Eiropas līmenī, lai atzītu aprūpi par mūsu sabiedrības tiesībām un pamatelementu; uzsver, ka ar visiem šiem pasākumiem ir jāīsteno integrēta un visaptveroša pieeja aprūpei visa mūža garumā, jāpalielina darba aprūpes nozarē pievilcība gan sieviešu, gan vīriešu skatījumā un jānovērš diskriminācija un dzimumu nevienlīdzība šajā nozarē; tomēr uzsver, ka pašreizējā ilgtermiņa aprūpes un bērnu aprūpes kvalitāte un apjoms ir nepietiekami, jo īpaši agrā bērnībā;

[8] 2021. gadā ES-27 27,9 % sieviešu vecumā no 25 līdz 49 gadiem, kuras nebija daļa no darbaspēka, norādīja, ka galvenais iemesls, kāpēc viņas nemeklē darbu, ir tas, ka viņām jāaprūpē bērns vai pieaugušais, kam nepieciešama aprūpe (*Eurostat* 2021. gada darbaspēka apsekojums).

14. atgādina, cik svarīgi ir Barselonas mērķrādītāji 2030. gadam, ar kuriem ir noteikts, ka vismaz 50 % bērnu vecumā līdz trim gadiem un vismaz 96 % bērnu vecumā no trim gadiem līdz obligātās pamatizglītības sākumgadam būtu jāpiedalās agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē; uzsver sieviešu centrālo lomu būtiskās vispārpieejamās jomās, piemēram, sociālajā labklājībā, aprūpē, izglītībā un veselības aprūpē, kas visas apvieno ekonomiku un sabiedrību, taču bieži vien ir pirmās, kurām krīzes laikā līdzekļi tiek samazināti; uzskata — ņemot vērā to, ka bērnu pamatiemaņas attīstās pirmajos piecos dzīves gados, —ka agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir izšķiroša ietekme uz viņu kognitīvo attīstību un kvalitatīvas izglītības pieejamība ir pamats, lai gūtu sekmes turpmākajā dzīvē izglītības, labbūtības, nodarbināmības un sociālās integrācijas ziņā, un tā būtiski ietekmē pašvērtējumu; uzskata, ka bērnu aprūpei un pirmsskolas izglītībai ir svarīga nozīme, lai uzlabotu nabadzības riskam pakļauto bērnu sociālekonomisko stāvokli un veicinātu vecāku, jo īpaši māšu, integrāciju darba tirgū; uzskata, ka iekļaujoša izglītība attiecas uz visiem skolēniem, atbalstot mācīšanos un kultūras un kopienas vērtības; atzīmē, ka ir pieaugušas izglītības līmeņa atšķirības starp bērniem no dažādām izglītības vidēm; iesaka dalībvalstīm garantēt visiem visu vecumu bērniem vispārēju piekļuvi iekļaujošai un kvalitatīvai formālai vai neformālai un publiskai vai privātai izglītībai, lai veicinātu viņu emocionālo, sociālo, kognitīvo un fizisko attīstību, aizsargātu viņu labbūtību un nodrošinātu, ka visi bērni var gūt labumu no iekļaujošas augstas kvalitātes izglītības un tādējādi maksimāli palielināt izglītības sistēmas ietekmi, tiecoties panākt vienlīdzīgas iespējas un pārtraukt atstumtības ciklus;

15. iesaka, lai dalībvalstis sniedz nepieciešamo atbalstu nolūkā visiem bērniem nodrošināt tiesības uz kultūru, sportu un atpūtu, kā arī atklātas telpas un veselīgas vides pieejamību, īpašu uzmanību pievēršot vienlīdzīgas pieejamības un kvalitātes nodrošināšanai nabadzīgiem bērniem, bērniem attālos reģionos, bērniem ar invaliditāti, bērniem, kas pieder pie nacionālām, etniskām, reliģiskām vai lingvistiskām minoritātēm, migrantu bērniem, bērniem, kuri pārvietojas ES teritorijā, neatkarīgi no viņu valstspiederības, un pamestiem bērniem; atgādina par tiesībām uz brīvo laiku un tiesībām piedalīties spēlēs un atpūtas pasākumos, kā noteikts ANO Konvencijā par bērna tiesībām;

16. uzsver, ka dzimumu atalgojuma un pensiju atšķirību novēršanai ir pozitīva ietekme uz nabadzības samazināšanu un sociālo iekļaušanu un ka tā ir būtiska dzimumu līdztiesības sasniegšanai; uzsver, ka izšķiroša nozīme ir plaši pieejamiem un kvalitatīviem bērnu aprūpes, sociālās aprūpes un mājsaimniecības pakalpojumiem, jo to neesības vai ierobežotas pieejamības dēļ sievietes samazina vai pārtrauc dalību darba tirgū, lai pildītu neapmaksātas aprūpes pienākumus; aicina vērienīgi īstenot Atalgojuma pārredzamības direktīvu[9] un veikt īpašus pasākumus, lai cīnītos pret nestabilām darba vietām, strādājošo nabadzību, darba tirgus horizontālo un vertikālo segregāciju un lielākoties sieviešu darba nepietiekamu novērtēšanu, kas būtu jāpārvērtē un par to taisnīgi jāatlīdzina;

17. atzīmē ģimeņu svarīgo nozīmi krīzes situācijās; norāda, cik svarīga ir atbilstoša bērnu aprūpe, sociālā aprūpe un mājsaimniecības pakalpojumi vientuļajiem vecākiem, jo īpaši sievietēm, jo COVID-19 krīze nesamērīgi ietekmēja vientuļās mātes un viņas ir neaizsargātas pret savu radinieku aprūpes vajadzībām, kas mazina viņu pieejamību

[9] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/970 (2023. gada 10. maijs) par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu (OV L 132, 17.5.2023., 21. lpp.).

profesionālai darbībai[10]; aicina Komisiju un dalībvalstis vērienīgi īstenot un stiprināt Garantiju bērniem, lai nodrošinātu, ka visiem bērniem ES, arī attālos apgabalos, ir pieejams veselīgs uzturs, piemērots mājoklis, veselības aprūpe, izglītība, aprūpe un brīvā laika pavadīšanas iespējas; atgādina, cik svarīgi, nodrošinot konsekvenci un saskaņotību, ir integrēt bērnu tiesības visās ES iekšējās un ārējās rīcībpolitikas jomās, darbībās un programmās, gan leģislatīvās, gan neleģislatīvās, kas tieši vai netieši var ietekmēt bērnus; uzsver, cik svarīgi ir īstenot Ieteikumu par Garantiju bērniem[11];

18. uzsver, ka Eiropā katrs piektais bērns ir cietušais no kāda seksuālās vardarbības veida, ka lielākā daļa vardarbības notiek uz hipotētiska uzticēšanās pamata un ka aptuveni ceturtā daļa no cilvēku tirdzniecības upuriem ir bērni, no kuriem vairākums ir meitenes un kuri lielākoties kļūst par seksuālas izmantošanas upuriem[12]; atzīmē, ka gados jaunas patvēruma meklētājas saskaras ar vardarbību dzimuma dēļ; nosoda visu veidu pret bērniem vērstu vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu, ekspluatāciju un nevērību; mudina dalībvalstis, iesaistot skolas un veselības aprūpes sistēmas, tostarp sabiedriskos pakalpojumus, izstrādāt un piemērot integrētas profilakses un bērnu aizsardzības sistēmas, lai izskaustu vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu, ekspluatāciju un nevērību un lai radītu apstākļus ātrai reaģēšanai, nodrošinātu aizsargājošu vidi un palīdzētu stiprināt bērnu spējas; uzsver, ka visiem bērniem ir tiesības uz aizsardzību pret ļaunprātīgu izmantošanu, vardarbību un nevērību;

19. norāda, ka dzimumu nevienlīdzības un sociālās atstumtības mazināšanā svarīgs faktors ir meiteņu un sieviešu izglītība un emancipācija; šajā sakarā uzsver, cik būtiskas ir skolu programmas, kurās ar mērķi tos izskaust ir kritiski iztirzāti stereotipi un to negatīvā ietekme uz meitenēm un sievietēm, kā arī uz zēniem un vīriešiem; iesaka dalībvalstīm nodrošināt, ka visiem bērniem jebkurā vecumā ir pieejama iekļaujoša, kvalitatīva izglītība neatkarīgi no tā, vai tā ir formāla vai neformāla; uzsver, ka visaptveroša izglītība par seksualitāti visiem bērniem ir būtisks pasākums, lai novērstu nevienlīdzību un virzītos uz sabiedrību bez vardarbības, jo tā atspēko kaitīgus dzimumu stereotipus un veicina daudzveidību, ķermeņa autonomiju un fizisko un garīgo integritāti;

20. atzīst skolu kā ikdienas uzturvielām bagātas maltītes (daudzos gadījumos vienīgās maltītes) nodrošinātāju un uzturmācības veicinātāju būtisko lomu, kas sniedzas ārpus to sienām; mudina, lai dalībvalstis nodrošina vismaz vienu kvalitatīvu bezmaksas maltīti visos obligātās izglītības līmeņos;

21. uzskata, ka dalībvalstīm obligāti jāizstrādā rīcībpolitika, kas risinātu bērnu darba izplatības problēmu ES; šajā saistībā uzsver Starptautiskās Darba organizācijas ieteikumus, kuros ir akcentēta nepieciešamība paplašināt bērnu un viņu ģimeņu sociālo aizsardzību, lai mazinātu nabadzību un nenoteiktību, kas ir pamatā bērnu darbam, nodrošinot, ka katra bērna dzimšana tiek reģistrēta, lai bērniem būtu juridiskā identitāte un viņi varētu izmantot savas tiesības kopš dzimšanas; veicinot pienācīgu darbu, kas garantē taisnīgu atalgojumu, īpašu uzmanību pievēršot darba ņēmējiem ēnu ekonomikā; veicinot atbilstošu lauku dzīvesveidu, tostarp atbalstot ekonomikas dažādošanu, ieguldot

[10] *Eurofound*, "Ekonomiskā un sociālā nevienlīdzība Eiropā pēc COVID-19 pandēmijas", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2023. gada 24. janvāris.
[11] Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem (OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp.).
[12] Komisijas 2021. gada 24. marta paziņojums par ES stratēģiju par bērna tiesībām (COM(2021)0142).

infrastruktūrā un pakalpojumos un paplašinot kultūraugu aizsardzību un plānošanu, jo īpaši ģimenes lauksaimniecībā, kas daļēji joprojām ir atkarīga no tā, lai visa mājsaimniecība rūpētos par lauksaimniecības procesiem; nodrošinot, ka pastāv tiesību akti bērnu aizsardzībai, kurus atbalsta to piemērošanai nepieciešamie valsts instrumenti; un risinot dzimumu un diskriminācijas problēmas, kas palielina bērnu, jo īpaši meiteņu, darba risku saistībā ar neapmaksātu darbu mājsaimniecībā;

22. norāda, ka nabadzība vissmagāk skar tādas izcelsmes bērnus kā migranti, bēgļi, patvēruma meklētāji, bērni bez dokumentiem un nepavadīti bērni; atzīmē, ka arī tie bērni, kas dzīvo viena vecāka ģimenēs vai nelabvēlīgās daudzbērnu ģimenēs, bērni ar invaliditāti un bērni, kas pieder pie etniskajām minoritātēm, ir pakļauti nabadzības riskam[13]; uzsver, ka pastāv atšķirības veselības aprūpes un izglītības pieejamībā visnabadzīgākajiem un neaizsargātākajiem bērniem; uzsver, ka romu bērni un aptuveni 11 miljoni bērnu ar invaliditāti ir visnelabvēlīgākajā situācijā attiecībā uz piekļuvi kvalitatīvai izglītībai; atzīmē, ka, lai gan romu bērni Eiropā biežāk pamet skolu vai nu pamatskolas, vai vidusskolas līmenī, neiegūstot pamatprasmes, bērniem ar invaliditāti joprojām ir vispār liegta skola un kvalitatīva mācīšanās[14]; uzsver, ka saskaņā ar Pasaules sieviešu veselības indeksu ES pēdējo 12 mēnešu laikā aptuveni 44 % no visām sievietēm nav izgājušas pārbaudi nevienai no četrām sievietēm kritiskajām slimībām; norāda, ka dzimumu nevienlīdzība liedz sievietēm un meitenēm piekļūt veselības informācijai un kritiski svarīgiem pakalpojumiem; uzsver, cik svarīgi ir samazināt veselības aprūpes atšķirības sievietēm; aicina Komisiju un dalībvalstis valsts romu stratēģijās piešķirt prioritāti bērnu tiesībām un nodrošināt romu bērniem vienlīdzīgu piekļuvi pamatpakalpojumiem, īpašu uzmanību pievēršot agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, pamatizglītībai un vidējai izglītībai, veselības aprūpei, uzturam un pienācīgam mājoklim; norāda, ka meitenēm, kuras saskaras ar dažāda veida diskrimināciju, šķēršļi, lai piekļūtu savām tiesībām un pārvarētu nabadzību, ir vēl jo sarežģītāki; atzīmē, ka šā iemesla dēļ tie, visticamāk, netiks ņemti vērā plānos, kas paredzēti mazāk aizsargāto grupu vajadzību risināšanai; uzsver, cik svarīgi ir ieguldījumi gan privātajā, gan valsts izglītībā, kas nodrošina mērķorientētas mācīšanas metodes un individualizētu pieeju bērniem no neaizsargātākām sociālajām grupām, piemēram, ģimenēm un kopienām, kas pakļautas atstumtībai; uzsver, ka šai pieejai būtu jāietver sadarbība starp skolotājiem, sociālajiem un izglītības speciālistiem, ģimenēm un kopienām; aicina Komisiju un dalībvalstis bērnu tiesības iekļaut Eiropas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam un atbalstīt ģimenes, ieguldot bērnu un viņu ģimeņu iespēju un tiesību uz neatkarīgu dzīvi stiprināšanā;

23. atgādina, ka Eiropā 9 miljoniem pusaudžu (vecumā no 10 līdz 19 gadiem) ir garīgie traucējumi un vairāk nekā pusē no visiem gadījumiem tā ir trauksme vai depresija; uzsver, ka diskriminācijas un atstumtības dēļ garīgās ciešanas ir izteiktākas sievietēm un LGBTQIA+ kopienas locekļiem[15]; turklāt uzsver, ka pastāv liela garīgās veselības traucējumu izplatība arī nepavadītu bērnu un pusaudžu migrantu vidū, jo apstākļi, ar

[13] *Save the Children,* "Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union: ("Vairāk nekā 200 000 bērnu Eiropas Savienībā ir pakļauti nabadzības riskam") Save the Children report", (Organizācijas "*Save the Children*" ziņojums), 2023. gada 7. marts.
[14] *UNICEF* Reģionālais birojs Eiropai un Centrālāzijai, "Situation of Children in Europe and Central Asia" ("Bērnu stāvoklis Eiropā un Centrālāzijā"), 2023. gada janvāris.
[15] *UNICEF*, "The Mental Health Burden Affecting Europe's Children" ("Garīgās veselības slogs, kas ietekmē Eiropas bērnus"), 2021. gada 4. oktobris.

kuriem saskaras šie bērni, būtiski ietekmē garīgo veselību; norāda, ka COVID-19 ierobežojumi būtiski ierobežo bērnu sociālās iespējas un mijiedarbību, izraisot plašus traucējumus un depresijas simptomu pastiprināšanos, jo īpaši pusaudžu vecuma meitenēm[16]; atzīmē, ka skolas atvieglo piekļuvi garīgajai veselībai un psihosociālajam atbalstam; atgādina, ka *UNICEF* ir uzsvēris pārbaudītas stratēģijas, piemēram, programmu īstenošanu, lai palielinātu informētību un stiprinātu emocionālo grūtību pārvarēšanas prasmes pusaudžiem, integrētu garīgās veselības konsultāciju pakalpojumus izglītībā, apmācītu skolotājus un personālu par to, kā stiprināt skolēnu labbūtību, un radītu drošu telpu bērniem, kurā apspriest savas bažas un dalīties tajās[17]; uzsver, ka dalībvalstīm jāpiešķir atbilstošs finansējums garīgās veselības un psihosociālo problēmu ārstēšanai un reģionālās infrastruktūras uzlabošanai, izmantojot programmu ESF+ un Eiropas Reģionālās attīstības fondu, kā arī mērķprogrammas neaizsargātām grupām;

24. norāda, ka nevienlīdzība sieviešu veselības jomā ir cieši saistīta ar sociālekonomisko stāvokli un ģeogrāfisko reģionu un ka ir ļoti svarīgi ņemt vērā sociālos un ekonomiskos faktorus, kas ietekmē sieviešu dzīvi un veselību dažādos dzīves posmos; norāda, ka visās dalībvalstīs, tostarp lauku apvidos, trūkst kvalitatīvu, pieejamu un cenas ziņā pieņemamu aprūpes pakalpojumu; atzīmē, ka dažādu juridisku, finansiālu, praktisku, sociālu un kultūras šķēršļu un ierobežojumu dēļ seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības, arī droša un likumīga grūtniecības pārtraukšana, ES dalībvalstīs un starp tām ļoti atšķiras; atgādina, ka seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības ir dzimumu līdztiesības priekšnoteikums;

25. atgādina, ka daudzas ukraiņu bēgles, kas bēg no agresijas kara, dzīvo dažādās ES un ārpus ES esošajās Eiropas valstīs un tām ir īpašas vajadzības saistībā ar bērnu aprūpi, kas ir jārisina, lai atvieglotu ne tikai viņu piekļuvi darba tirgum, bet arī valodu apguvi un viņu bērnu sociālo integrāciju; uzsver, ka karš Ukrainā vājināja piekļuvi veselības aprūpei, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību pakalpojumiem, un radīja kritisku situāciju pārvietoto personu seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību vajadzību apmierināšanā;

26. aicina dalībvalstis risināt problēmas, ar kurām saskaras Ukrainas sievietes bēgles, piemēram, valodas barjeras, lielāku sociālās izolācijas iespējamību un ierobežotu sociālo tīklu pieejamību; norāda, ka Ukrainas bēgļi var būt pakļauti turpmākam nabadzības un sociālās atstumtības riskam; atzīmē, ka aprūpes pienākumi ir šķērslis Ukrainas sieviešu nodarbinātībai (33 %) salīdzinājumā ar Ukrainas vīriešiem (9 %); aicina dalībvalstis risināt šīs problēmas, sniedzot īpašu atbalstu bērnu aprūpei, piemēram, bērnu aprūpes atbalstu vai subsīdijas[18];

27. uzsver, ka saskaņā ar organizācijas "*Save the Children*"[19] ziņojumu pašlaik bruņotu

---

[16] *Save the Children*, "*Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do*" ("Garantējot bērnu nākotni: kā COVID-19, dzīves dārdzības un klimata krīzes ietekmē nabadzībā nonākušus bērnus un kas jādara Eiropas valdībām", 2023. gada marts.

[17] *UNICEF*, "The Mental Health Burden Affecting Europe's Children" ("Garīgās veselības slogs, kas ietekmē Eiropas bērnus"), 2021. gada 4. oktobris.

[18] Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija, "What are the integration challenges of Ukrainian refugee women?" (Kādas ir Ukrainas bēgļu sieviešu integrācijas problēmas?), 2023. gada 30. maijs.

[19] *Save the Children, "Stop the War on Children: Protecting children in 21st century conflict*" ("Pārtrauciet karu

konfliktu skartās teritorijās dzīvo vairāk bērnu nekā jebkurā citā laikā pēdējās divās desmitgadēs (jo īpaši Afganistānā, Jemenā, Dienvidsudānā, Centrālāfrikas Republikā, Kongo Demokrātiskajā Republikā, Sīrijā, Irākā, Mali, Nigērijā un Somālijā), un katru gadu konfliktu rezultātā mirst 100 000 bērnu; atgādina, ka 2017. gadā konfliktu skartajās teritorijās dzīvoja 420 miljoni bērnu (18 % no visiem bērniem pasaulē), kas ir par 30 miljoniem vairāk nekā iepriekšējā gadā;

28. aicina Komisiju un dalībvalstis apkarot strukturālo diskrimināciju un nodrošināt ikvienam neierobežotu un nediskriminējošu piekļuvi darba tirgum, kas arī uzlabo bērnu attīstību, stiprina sociālo integrāciju un taisnīgumu, kā arī mazina nabadzību; aicina Komisiju un dalībvalstis ierosināt īpašus pasākumus, lai veicinātu darba vietu pieejamību un bēgļu un migrantu drošību; šajā sakarā uzsver Eiropas Atalgojuma pārredzamības direktīvu un Minimālās algas direktīvu[20], kas ir papildu pasākumi, kuru mērķis ir novērst vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības; norāda, ka taisnīgs atalgojums palīdz ilgtspējīgi risināt sieviešu nabadzības problēmu; uzsver, ka ES finansējums nodrošina atbalstu un ieguldījumus valstu līmenī, lai apkarotu bērnu nabadzību un veicinātu sociālo iekļautību;

29. aicina Komisiju nākt klajā ar pasākumu un ieteikumu kopumu, kuru mērķis ir veicināt pāreju uz ekonomiku, kurā aprūpe ir ES un valstu rīcībpolitikas centrā, nodrošinot savlaicīgu un vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem aprūpes pakalpojumiem, piemēram, izglītībai aprūpes jomā, vienlaikus efektīvi izmantojot pieejamos ES instrumentus un piešķirot šai jomai pienācīgus līdzekļus; atkārtoti norāda, ka programmu, kas ietekmē bērnu un viņu ģimeņu dzīvi, finansēšanai papildus ESF+ var tieši vai netieši izmantot citus ES finansējuma avotus, piemēram, Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām;

30. aicina Komisiju un dalībvalstis izveidot sistēmu barošanas ar krūti uzraudzībai ES līmenī, lai izprastu reālo situāciju un palīdzētu izstrādāt politiku, kas veicina barošanu ar krūti saskaņā ar PVO ieteikumiem;

31. aicina visās rīcībpolitikas jomās, kā arī izstrādājot pasākumus, lai reaģētu uz īpašām krīzēm, kas skar sievietes un meitenes, atspoguļot integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai un dzimumu līdztiesības aspekta iekļaušanas budžetā principus; tāpēc uzsver, ka ir īpaši jāvāc neapkopoti dati un jāizstrādā speciālas zināšanas dzimumu jomā un dzimumu līdztiesības ietekmes novērtējumi, lai nodrošinātu, ka dzimumu līdztiesības dimensija ir pilnībā integrēta, un lai labāk izprastu un risinātu jautājumu par šo rīcībpolitikas virzienu īpašo ietekmi uz sievietēm; aicina veikt uz dzimumu orientētus pasākumus, piešķirot līdzekļus sieviešu īpašajām vajadzībām pēc daudzo krīžu negatīvās ietekmes, jo īpaši nodarbinātības, ar dzimumu saistītas vardarbības un seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību jomā, tostarp attiecīgā gadījumā *NextGenerationEU* programmās un instrumentos un ES ilgtermiņa budžetā 2021.–2027. gadam.

---

pret bērniem! Bērnu aizsardzība 21. gadsimta konfliktā"), 2019. gads.

[20] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2041 (2022. gada 19. oktobris) par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā, (OV L 275, 25.10.2022., 33. lpp.).

INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	19.9.2023
Galīgais balsojums	+: 24 –: 2 0: 4
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	*Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek*
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	*Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans*
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	*Laura Ballarín Cereza*

ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

24	+
ID	*Annika Bruna*
EPP	*Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavrou*
"Renew Europe"	*Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans*
S&D	*Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner*
GUE/NGL	*Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop*
Verts/ALE	*Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek*

2	-
ECR	*Johan Nissinen*
ID	*Christine Anderson*

4	0
ECR	*Margarita de la Pisa Carrión*
ID	*Maria Veronica Rossi*
NI	*Lívia Járóka*
EPP	*Arba Kokalari*

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:
+ : par
- : pret
0 : atturas